

በቀልድ ምርጫ መሳተፍ ትርጉሙ ምንድን ነው?

ይልማ በቀለ

ውድ ወንድሜ አቶ ግርማ ካሳ ያቀረቡትን ጽሁፍ በአዲስ ሾይስ ድረ ገጽ ላይ አንብቤዋለሁ፤ አቶ ግርማ ካሳ በየጊዜው በዳያስፖራ ድረ ገጾች ላይ በአለው የአገራችን ሁኔታ የሚጽፉትን ተከታትቼ አነበዋለሁ። ጊዜአቸውን ውሰደው፤ በጥሞና አስበው የሚአወጡት ጽሁፍ አንባቢዎቻቸውን ስለ ውድ አገራችን እንድናስብ ያበረታታናል ብየአምናለሁ።

ዛሬ ግን አኔ ማተኮር የፈለጉት ሰሞኑን በጻፉት “የፊታችን ምርጫ ቀልድ ነው - መድረኩ ግን መሳተፍ ይበጀዋል” በተባለው ላይ ነው። (ከዚህ ጽሁፍ መጨረሻ ላይ ያለውን ሊንክ ቢጫኑ የአቶ ግርማን ጽሁፍ ለማንበብ ይችላሉ)

ጽሁፉን የሚጀምሩት ‘ሕወሃት ነፃና ፍትሃዊ ምርጫ ለማድረግ ይዘጋጃል ታዛቢዎች አዲስ አበባ ገብተዋል፤ መድርክ፣ መኢአድ፣ ኢዳፓ፣ የምርጫ ዘመቻው አጠጥፈውታል ብለው ነው። አስደሳች ጉዳይ ነው።

ስለ ዳያስፖራው ደግሞ ሲናገሩ ግንቦት ሰባትና አንዳንድ ተቋሞች ‘ምርጫውን ሕወሃት ስላሸነፈው ያለመሳተፍና እራስን ማግለል’ የሚል የፕሮፓጋንዳ ዘመቻ ከፍተኛ ይላሉ። እነፕሮፌሰር መስፍንና ደጋፊዎቻቸው ደግሞ እንዴት ወ/ሮ (ሊቀመንበር) ብርቱካን ታስራ ምርጫ ይገባል የማለት ጥያቄ እያነሱ መሆናቸውን ይገልጻሉ።

የፅሁፋቸውም አላማ ውይይት ለማምጣት መሆኑን ይገልጹና መደምደሚያው ላይ ‘በምርጫው መሳተፍ አይገባም የሚል አቋም የሚይዙ ወገኖች ካሉ ደግሞ የመከራከሪያ ነጥባቸውን ለመስማት ዝግጁዎች ነን። አንድ ሁለት ብለው የምርጫውን ቦይኮት ጥቅም ያስርዱን። ያላቸውን አማራጮች ያቅርቡልን። መክሰስ፣ መተቸት፣ መሳደብ በጣም ቀላል ነው። መፍትሄ ማምጣት ግን ፍፁም የተለየ ነገር ነው። ሌሎች ድርጅቶች የሚሰሩትን ማጣጣል አንድ ነገር ነው። ሰርቶ ማሳየት ግን ሌላ ነገር ነው’ ብለው ሃይል በተሞላው ግሳጼ ይዘጋሉ።

በጣም ጥሩ አቶ ግርማ እኔም በበኩሌ በጣም እስማማለሁ። በኔ አስተሳሰብ ይህ ጽሁፍ ለመጀመሪያ ጊዜ የመድረኩን አላማ ከማድበስበስ አልፎ በግልጽ ያወጣ ነው ብዬ አምናለሁ። መድረኩ ምን ይፈልጋል ይሚለውን ጥያቄ ለመጀመሪያ ጊዜ የሚመልስ ይመስላል። ባይመልስም ይሞክራል።

ወደ ዋናው ቁም ነገሩ እንሂድና ጽሁፉ የሕወሃትን መንግስት ተቋሚዎች በሙሉ የምንስማማባቸውን ነጥቦች ሲያቀርብ ዋና ብሎ የሚያስማማንም በቀይ ያስምርዋል ‘የ2002 ምርጫን ከምንም መሳፍርት ሚዛን ፍትሐዊና ዲሞክራሲያዊ ሊባል አይችልም’ ከዚህም አልፎ ያለውን ችግር ሲያብራሩ የወ/ት (ሊቀመንበር) ብርቱካን ያለ አግባብ መታሰር፣ ብግልፅ የምናውቀው ሁለት እጩዎች መገደል፣ በምርጫው ምክንያት የብዙ ወገኖች መጎሳቆልና የመንግስት ስርራተኞች በማስገደድ የመሃል ፊርማ መደረጉን ገልጾ ‘ይህ ሁሉ ምን ያህል ምርጫው ጫወታ መሆኑን በግልጽ የሚያሳይ ነው’ ይላል።

ትንታኔውን በመቀጠልም ሕወሃት እስክ አርባ ሺህ የምርጫ ጣቢያዎች በታዛቢነት የሚያገለግሉ አባሎቹን (ካድሬ) መለምጧል ማለትም ይላሉ አቶ ግርማ ‘የምርጫውን ውጤት የሚወስነው ደግሞ ድምጽ ስጭው ሳይሆን ድምጽ ቆጣሪው ነው ቢባል ሕወሃት የሚያደርገው ምርጫ በምንም ስፈርት ንጹህና ዲሞክራሲያዊ ሊሆን አይችልም ብሎ በሩን ይቀረቅራል።

ውድ አንባቢ ሆይ፣ ታዲያስ ክርክሩ ምን ላይ ነው ብለው ትንሽ ቢቸገሩ አያስደንቅም። ምክንያቱም በፀሃፊው አነጋገር ሕወሃት ወይም የአቶ መለስ ድርጅት የዋናው ተቃራኒ ፓርቲ ሊቀመንበርን በግፍ አስሮ፣ የፓርላማ እጩዎችን ገድሎ፣ ከሚኖሩበት አፈናቅሎ፣ ስልጣኑን በመጠቀም ሰራተኞችን የባርነት ቃል ኪዳን አስፈርሞና ካድሬዎቹን የምርጫ ታዛቢ ብሎ ሹሞ ለይስሙላና ፈረንጆችን ለመደለል በሚያደረገው ምርጫ ላይ መሳተፍ ተገቢ ነው ብለው ክርክራቸውን ያቀርባሉ፣ ስምንት ነጥቦችም ያስቀምጣሉ።

‘ክርክሩና አለመስማማቱ የሚመጣው’ ይላሉ ፀሐፊው ‘ምርጫው ...ኢፍትሃዊና ዲሞክራሲያ ሆኖም፣ ሕወሃት/ኢሕአዴግ በቀላሉ አጭበርብሮ ተመረጥኩኝ ብሎ የሚያውጅበት ሁኔታ ስፊ ቢሆንም፣ ከመርጫው እራሳችንን ማግለል ነው የሚበጀው ወይንስ በምርጫው ገፍቶ መሄድ? በሚለው ላይ ነው።

ፀሃፊው የሚሉን በምንም አይነት መንገድ የአቶ መለስ መንግስት የመሸነፍ ሃሳብ የለውም፤ መሬትና ሰማይ ቢገናኝ አይሸነፍም፤ ግን ቢሆንም ምን አለበት ገብተን ብንሸነፍ ነው። አቶ መለስ 'አይናችሁን ጨፍኑ ላታልላችሁ ፈልጋለሁ' ሲሉ ኩታ ማቀበል እንዴት መልካም ይሆናል ውድ ወዳጄ?

ግድ የለም እሺ ብለን እስቲ ፀሃፊው የዘረዘሩትን ስምንት ንጥቦች እንመልከታቸው። በመጀመሪያ የወያኔው መንግሥት በምርጫው ማግስት አሸነፍኩ ብሎ ሲያውጅ፤ ይላሉ ፀሃፊው ፣ የምእራብ መንግስታትና ሰብአዊ መብት ድርጅቶች ጥቂት ያወግዙና ይቀበሉታል፤ ስለዚህ 'መድረኩ ከምርጫው ቢወጣ የሚያገኘው አንዳች ፋይዳና ጥቅም አይኖርም'። ትንሽ ግራ የሚያጋጣ አነጋገር ነው። ምርጫው የሚካሄደው በኢትዮጵያኖች ለኢትዮጵያውያን ከሆነ የፈረንጆች መቀበልና አለመቀበል በዚህ ውስጥ ምን አገባው። በሕወሃት መንግስት ሕገ ወጥ አገዛዝ እሳት የሚነደው ኢትዮጵያዊ ነው ወይስ ፈረንጅ? ታዲያ መድረኩ መጨነቅ ያለበት ስለ ሕዝቡ ወይስ ስለራሱ? ትላንት ኬንያ ውስጥ የተጭበረበረ ምርጫ ሲካሄድ ፈረንጆቹ ተቀብለውት ሕዝቡ ነው እኮ አይሆንም ያለው። እስቲ በታሪክ ተበዳዩ ሳይጮህ ዳኝነት የተጠራበት ጊዜ ወይንም ቦታ ይነገረን?

በሁለተኛ ደረጃ ሕወሃት መኪከራዊና፣ ኢዳፓን የመሳሰሉ ምርከኞች ስላሉት መድረኩ ብቻውን ይቀራል ስለዚህ መሳተፉ ይበጃል ነው። በጣም ደካማ ክርክር ይመስላል። ለመሆኑ ሕወሃት መቼ አጃቢ አጥትቶ ያውቃል? ጥያቄው አጃቢነት ለማን ጠቀመ ቢሆን ጥሩ ይመስላል። አልበቃ ተብሎ ደግሞ የደቡብ አፍሪካ ትግል ይጠቀሳል። ታዲያ እኮ እነ ኔልሰን ማንዴላ፣ ስቲቭን ቢኮ ያስተማሩን ሌላ ነው። በሰላም ይመረጣል ካልሆነም በሰደፍ እንጅ ኩታ አቀብሎኝ አይኔን ልሸፍን አልወጣቸውም።

በአራተኛ ደረጃ መድረኩ እራሱን ቢያገል አገዛዙ ፀረ ሰላምና ሽብርተኛ በማለት ሕጋዊነቱን ይነጥቀዋል ስለዚህ በግልጽ መንቀሳቀስ፣ ስብሰባዎች ሰላማዊ ሠልፎች ማናቸውንም ዝግጅት ማድረግ አይችልም፤ ጽ/ቤቱም ይዘጋል ይላሉ። ችግሩ የህገወጥ መንግስትን ባሕሪን ካለመገንዘብ የመጣ ይመስላል። የፓርቲው ሕጋዊነት እኮ በህገ መንግስቱ ላይ የተመሰረተ ነው እንጅ በገዥው በጎ ፈቃድ የተሰጠ አይደለም፤ ስለዚህ የመድረኩ ስራ ገዥው የራሱን ህግ እንዲያከብር ማስገደድ ነው እንጂ እንደ ቁጠማ መሸመድ መሆን የለበትም። እውነቱ ግን መድረኩ ዛሬ ሕጋዊ ሆኖ ከላይ የተጠቀሱትን መች አደረገና? ለሊቀመንበርዋ አንድ አመት እስራት የሻማ ማብራት ዝግጅት ዝግ ቤት ውስጥ የተደረገው በሕገመንግስቱ የተፈቀደውን ለማስከበር ወደ ሁዋላ ስለተባለ አይደለም? በተራ ካድሬ ስብሰባ የሚከለክለው፣ ሽማግሌ አሮጊት የሚደበደበው ሃቅ ነው እኮ።

አምስተኛው ነጥብ ለቁጥር የገባ ይመስላል። መድረኩ አሁን 'የሚያደርጋቸው እንቅስቃሴዎች ምርጫውም ካለቀ ብኋላ እንዲቀጥሉ መደረግ አለበት' ይላል። ችግሩ ግን አሁን በምርጫ ሰብብ ፈረንጆቹ ባሉበት እንኳን ያለ ሕወሃት ፈቃድ መሰብሰብ ያልተቻለ ታዲያ ከምርጫው በኋላ የሚሆን ይመስላል? ታዛቢ ይፍረድ። 'ኢሓአዴግ አሸነፈ ማለት ለሚቀጥሉት አምስት አመታት ይገዛል ማለት አይደለም' ሲሉ ምን ማለታችው ይሆን?

ስድስተኛው ስለ ፈረንጆች መቀበል አለመቀበል ሰለሆን መጀመሪያው ላይ ያየነው መሰለኝ። ሰባተኛው ነጥብ በእውነት ላይ የተመሰረተ አይመስልም። በመላው ፀ-ሁፉ ሊቀመንበር ብርቱካን የምትጠራው ወ/ት ብርቱካን ተብላ መሆኑ ምክንያቱ አልገባኝም። ሆኖም መድረኩም ቢሆን አንድነት የሊቀመንበሯ አንደኛ ተሟጋች ናቸው ማለት እውነትን እንደማጣመም ይቆጠራል። በቅርብ ጊዜ እንኳ ሕመሟን ለአለም ያስታወቁት ወዳጆቿ ናቸው እንጂ ንዶችዋ ነን ባይዎች አይደሉም። በዳያስፖራውም የሊቀመንበሯን ጉዳይ በትጋትና ባለመሰልቸት የሚያካሂዱት በፈቃደኝነት የተቋቋሙት ድርጅቶች ናቸው እንጂ በሰሜን አሜሪካ ያለው የአንድነት ደጋፊ ቡድን አይደለም።

በስምንተኛ ቁጥር ላይ በተጠቀሰው አስተሳሰብ መስጠት ትንሽ ይቸግራል። እኔ እንደማውቀው ጌታ እግዚአብሄር ያለው እኔም እንድረዳችሁ መጀመሪያ እራሳችሁን እርዱ መሰለኝ። ታዲያ እጅ አጣምሮ ቁጭ ብሎ 'ተአምር' መጠበቅ የት ያደርሳል? ማንም ኢትዮጵያዊ ይሄንን ምርጫ ፀሃፊው እንዳሉት 'እንደ ቀልድና ጫወታ' አይወስደውም። በሌላ በኩል አቶ ግርማ "የፊታችን ምርጫ ቀልድ ነው" ብለው ሲተቹ ብዙዎቻቸውን የምንስማማ ነን ብዬ አምናለሁ። በርግጥ ደግሞ የአቶ መለስ መንግስት ግን በሕዝቡ ብሶት ላይ እየቀለደ መሆኑን የአለም ህዝብ የሚያውቀው ይመስለኛል።

በኔ አስተሳሰብ 'መድረክ' በምርጫውን ለመሳተፍ ሙሉ መበት አለው ብዬ አምናለሁ። የመድረክ መሳተፍ ግን የኢትዮጵያ ሕዝብ ካለበት መከራ የሚያወጣ መናቻ ቁልፍ አለው ብዬ አምናለሁ። የአገራችን ሰው ሲተረት 'የማያጠግብ እንጅራ ከምጣዱ ያስታወቃል' ይላሉ። የመደረክም ጉዳይ እንደዛው ሁኖ አግኝቶታለሁ። ባንድ በኩል 'የሰላማዊ ትግል' እያካሄድን ነው ይሉናል። ጠጋ ብሎ ሲታይ ግን ከመጽሐፉ አንድ ገጽ ብቻ ያነበቡ ይመስላሉ። ይኸውም ምርጫ ላይ ብቻ ያተኮረ ይመስላል። ታዲያ እኮ 'የሰላማዊ ትግል' እነ ማሃተመ ጋንዲ፣

ማርቲን ሉተር ኪንግ፣ ኔልሰን ማንዴላ ያስተማሩን ልዩ ነው። እነሱ የተጠቀሙት እኮ 'ካርትና፣ ዱላ' የተባለውን መንገድ መሰለኝ። መድረኩ ብዙ ካርት የጫነ ይመስላል ምናል ዱላው ቢጠፋ አርጨሜ እንኳን ቢይዝ።

ሊቀ መንበሯ ወንጀለኛ ነች፣ እሺ ስብሰባ አየፈቀድም፣ እሺ ተወዳዳሪዎች ይገደላሉ፣ እሺ ወዘተ ወዘተ።

መቸስ አንድ ነገር ጥሩም ነው ወይም መጥፎ ለመባለ መሞከር አለበት። እነ አቶ መለስ ስልጣን ከተፈናጠጡ ይኸው ወደ አሥራ ስምንት አመት ሆኖታል። አሁን የሚደረገው ምርጫ አራተኛው ይመስለኛል። የኔ ጥያቄ የተቋቋሚው ጎራ ነን እያሉ የአቶ መለስ ፓርላማ ውስጥ የተሳተፉ አንዳንድ አሉ፣ እስቲ እንደው ለእነዚህ አዛውንቶች ስራ ከመስጠት በላይ የኢትዮጵያ ሕዝብ ምን ትርፍ አገኘ? እስቲ አሥራ ስምንት አመት አብሮ ከመስራት ያመጡትን ጥቅም ይንገሩን? እስቲ ያሳለፉት አንድ ሕግ ካለ ይጥቀሱልን? በማንም ያልተመርጠ ካድሬ መጫወቻ ከመሆንና ለሕወሃት ሌጅትማሲ ከመስጠት በስተቀር ሌላ ምን የሚያሳዩት አለ?

ከራሳችንና ከአለም ሕዝቦች ታሪክ ብንማር የሚከፋ አይመስለኝም። ለምሳሌ ፋሽሽት ጣልያን ውድ ሃገራችንን የደፍረ ጊዜ ቆይ እስቲ መጀመሪያ እንደራደርና ቀስ ብለን ሰጥ ብለን ተገዝተን እናስወጣለን አላልንም። አባቶቻችን፣ እናቶቻችን ጎበዝ ተነሳ አገርና ቤት ተደፍሮአል ነው ያሉት። አይ አሁን አቅም የለንም ቀስ ብለን እስክምንደራጅ መጠበቅ ይሻላል አልወጣችውም። ለነፃነት ቀጠሮ አይያዝም። ነውር ነው።

ታዲያስ መድረኩ የሚለን ያለፈው አሥራ ስምንት አምት የተሞከረውንና ምንም ውጤት ያለመጣውን ለመስራት እድል ስጡን ነው? ዛሬ በምርጫው ያሳሳዩትን ሀሞት ነገ ደሞዝተኛና ባለስልጣን ሲሆኑ ከየት ያመጡታል? የፈረንጆች አባባል 'ምራ፣ ተከተል ውይም ከመንገዱ ውጣ' የሚባለው እዚህ ቦታ ያለው አነጋገር መሰለኝ።

መደረኩን መለካም እድል እመኝለታለሁ። የመድረኩ መሪዎችን ቸሩ ፈጣሪዎችን ይጠብቃቸው እላለሁ። ከሕወሃት ጋር መደራደር የነብር ጭራ እንደ መያዝ ነው፣ መጨረሻው የሚያምር አይመስለም።